

Center for fremtidsforskning:

Produktionen kan øges 30 pct. eksporten kan stige 42 mia. kr. og 30.000 flere kan få sig et job

En scenarieanalyse af potentialet for produktion i dansk landbrug blev i 2012 offentliggjort af Center for fremtidsforskning.

Analysen er udarbejdet af fremtidsforsker, Ph.d. Jesper Bo Jensen og fremtidsforsker cand.scient.pol. Marianne Levinsen

Analysen har følgende konklusion:

**30 procent vækst, 30 mia. kr.
i plus på betalingsbalancen
og 30.000 job**

Dansk landbrug besidder et stort potentiale.

Det er muligt i 2020 at øge produktionen af planter og dyr med 30 procent, få landbrugseksporten til at stige med op mod 42 mia. kr. om året, få 30 mia. kr. i ekstra overskud på betalingsbalancen, samt opleve en vækst i samfundsøkonomien på mindst 45 mia. kr. pr. år. Det vil skabe 30.000 nye job i landbruget og fødevareindustrien i Danmark.

Ingen miljøforværring

Forudsætningen er, at vi ikke kommer til at opleve en forværring af vandmiljøet i vore vandløb, kystnære havområder og havene som sådan. Det kan lade sig gøre at øge produktionen uden yderligere kvælstofudledning.

Ændret regulering

Midlet er en radikal ændring af reguleringen af landbruget.

Vi skal væk fra det reguleringsspor, vi har fulgt siden den første miljølov, og især det spor, vi har fulgt siden vandmiljøplan 1.

Det kræver politisk mod og et opgør med en række institutionelle interesser, men gevinsten er så stor, at det bestemt er dette værd.

Alternativt fald i produktion, indtjening og 10.000 færre job

Alternativet er en fortsat regulering som i dag, med nogle yderligere stramninger i de følgende år, så vi i 2020 står med en samlet produktion på 15 procent mindre end i dag og et bidrag til samfundsøkonomien og eksporten, der er faldet tilsvarende, samt et fald i antallet af job i landbruget og fødevareindustrien på mindst 10.000.

Hvordan kan vi opnå fremgangen?

Det handler denne rapport om. Fremgangsmåden er at se på den nuværende regulering og skifte over til regulering af udledningen fra landbruget frem for tilførslen, som vi gør det i industrien og andre dele af samfundet, samt give mulighed for at udnytte dette potentiale for landmændene.

Resten skabes af de danske landmænds foretagsomhed, der altid har været meget stor.

Stor gevinst ved at dyrke el på markerne

En ekstra gevinst på 30-35 mia. kroner kan opnås gennem elproduktion på en procent af det danske landbrugsareal.

Yderligere fremgang kan opnås via biogas og andre anlæg, som kan blive langt mere relevante via en ændret regulering.

Startpunktet er at erkende at den nuværende regulering er en blindgyde, som vi hurtigst muligt må komme ud af.

Forudsætninger for scenarie analyser

Dansk landbrug bliver selvfølgelig også underlagt en regulering i fremtiden.

Men i scenarieanalysen har man tilladt sig at stille spørgsmålstejn ved reguleringsformen og samtidig undersøge, hvilket potentiale der produktionsmæssigt vil kunne opnås ved at gøre dette.

Potentialet er stort

45 mia. kroner om året i ekstra bidrag til samfundsøkonomien (ca. tre gange efterlønnen) og 30.000 ekstra job er opnåeligt.

Det langt større potentiale kan realiseres, hvis man sammenligner med de mest produktive steder med samme klimavilkår som i Danmark.

Forudsætningerne er, at miljøet ikke belastes yderligere, og at den nuværende regulering ændres fra at regulere tilførslen til landbrugsjorden til enten at regulere udledning direkte eller anvende de samme metoder som ved regulering af industrien, hvor udledning ikke kan måles direkte.

To scenarier – Potentialet udfoldet eller fortsatte begrænsninger

Det første scenarie opstilles ud fra ønsket om at beskrive, hvad der faktisk kan realiseres af potentiale i landbrugsproduktionen i Danmark i fremtiden.

Danmark er i dag et samfund, der mangler vækst og fremgang efter flere års krise.

Begrænsninger i fremtidens offentlige sektor er en dominerende del af den politiske dagsorden, og de hastigst voksende økonomier i Asien og andre dele af Verden er en væsentlig udfordring.

I den situation er det vigtigt at se potentialet i en sektor, der gennem rigtig mange år har bidraget væsentligt til landets økonomi, og samtidig har leveret den største produktivitsfremgang i samfundet over 50 år.

Derfor er indgangsvinklen at se på, hvad der faktisk kan realiseres.

Det kunne naturligvis ske uden andre hensyn, men for at gøre scenariet realistisk, har vi indføjet den ene begrænsning, at det ikke må belaste miljøet ud over den situation, vi har i dag, og gerne må føre til en mindre belastning.

Det andet scenarie er en fremskrivning af den nuværende udvikling, hvor reglerne for tilførsel til jorden og kravet til udbringningen af gødningsstoffer og andre dyrkningskrav som efterafgrøder og dyrkningsfri zoner ud til vandløb udvikles yderligere inden for den samme reguleringslogik, som anvendes i dag.

Scenariet giver et realistisk billede af, hvad der vil ske med dansk landbrugsproduktion, hvis vi fortsætter af det nuværende spor.

Omkostningseffektiv regulering

Kontrollen skal være så billig som mulig i forhold til at sikre de mål, man har sat for reguleringen. Det må ikke koste for meget at få folk til at overholde reglerne og følge reguleringen.

De ændringer, den enkelte bedrift skal foretage, skal også føre til den mest omkostningsmæssige reduktion af adfærd, som er mulig.

Typisk skal det gøres ved at gøre det muligt for den enkelte selv at vælge, hvordan en reduktion af udledning af kvælstof skal foretages.

Ved at regulere tilførslen til jorden får man ikke den mest omkostningseffektive regulering af udledningen, da jord og jordbundsforhold er forskellige, og dyrkningsmetoderne er også forskellige.

Det ville svare til at regulere tilførslen af kul til kraftværker frem for udledningen.

Endelig skal vi også i reguleringen sikre os, at der sker en omkostningseffektiv fordeling af indsatsen mellem de regulerede. Ved kraftværkerne skal dem, der opnår mest effekt pr. krone, reducere udledningen mest. De kraftværker, hvor det koster meget at reducere udledning, skal kunne købe eller bytte sig til reduktionspotentialer andre steder.

I landbruget ville det betyde, at en række landmænd langs et vandløb skulle have muligheden for at fordele kvælstofreduktioner og fosforreduktioner imellem hinanden via salgbare kvoter eller andre aftalemodeller.

Den landmand, der ved brug af gødning opnår mest effekt og mindst udledning i forhold til udbyttet på marken og blandt husdyrene, skal kunne producere mere

end den landmand, der har væsentligt mindre ud af kvælstofudledningen. Samtidig skal det ske, uden at man skader hinanden via omfordelingen af eventuelle kvoter.

Umiddelbart ser det ikke ud til, at den nuværende regulering af landbruget følger disse principper.

Reguleringen er generel og tager ikke meget hensyn til den enkelte landmand.

Der kan ikke omfordeles ret meget efter nytte af kvælstof, og vi ser ofte en meget besværlig reguleringsmetode med en omkostningstung kontrol.

Læs mere i hele [analysen fra Center for Fremtidsforskning på 37 sider pdf](#)

http://www.fremforsk.dk/files/Potentialet_i_dansk_landbrug.pdf